

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

staatssecretaris

Deadline: 15-05-2020

**Maatschappelijke
Ondersteuning**

Team 10

Ontworpen door
(10)(2e)

senior beleidsmedewerker

T (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)

M (10)(2e)

(10)(2e)@minvws.nl

Datum Document

Kenmerk

1687150-205098-DMO

Bijlage(n)

nota

(ter beslissing)

financiële gevolgen corona OHW-sector

1 Aanleiding voor deze nota

Naar aanleiding van de corona-maatregelen hebben Platform WOII, de Stichting Musea en Herinneringscentra '40-'45 (SMH) en de Herinneringscentra (HC's) om (financiële) steun gevraagd voor de herinneringscentra én de musea aangesloten bij de SMH. Op 18 mei aanstaande staat een bestuurlijk overleg van het Platform gepland. We willen dan graag de koers van VWS kunnen inbrengen. Daarvoor is uw akkoord nodig.

2 Beslispunten, advies en mogelijk alternatief

Graag uw akkoord om nader te onderzoeken of en zo ja hoe we kunnen komen tot tijdelijke ondersteuningsmaatregelen naar aanleiding van de gevolgen van de corona-maatregelen voor de HC's en de musea aangesloten bij de SMH.

3 Samenvatting en conclusies

Wat is het probleem?

- Het gaat om vier HC's (Westerbork, Vught, Amersfoort en Oranjarahotel), de Sophiahof en tien musea die aangesloten zijn bij de SMH (Airborne museum Hartestein, Bevrijdingsmuseum Zeeland, Fries Verzetsmuseum, Joods Cultureel Kwartier (Joods Historisch museum, Hollandsche Schouwburg Holocaustmuseum i. o.), Museon, Museum Rotterdam '40-'45 NU, Nationaal Onderduikmuseum, Oorlogsmuseum Overloon, Verzetsmuseum, Vrijheidsmuseum Groesbeek). N.B. Het Indisch Herinneringscentrum (IHC) is ook een HC, maar heeft geen eigen gebouw.
- Kern van het probleem is dat vanwege de sluiting alle HC's en musea, aangesloten bij de SMH, te maken krijgen met forse inkomstenderving. Traditioneel is er voorafgaand aan de meidagen een piek in

bezoekersaantallen. Vanwege 75 jaar vrijheid was de verwachting dat deze piek nog groter zou zijn. Als de musea na 1 juni weer open mogen gaan, zal dit op een andere manier zijn dan gewend (anderhalve meter afstand betekent minder bezoekers, weinig tot geen toeristen uit het buitenland).

- Daarbij zijn de 10 musea aangesloten bij de SMH nog sterker afhankelijk van de inkomsten van bezoekers en museumwinkel dan de HC's die van VWS een instellingssubsidie ontvangen.
- De musea en HC's konden overigens een beroep doen op de steunmaatregelen voor ondernemers en hebben dat ook gedaan.

Maatschappelijke
Ondersteuning
Team D
Kenmerk
1687150-205098-DMO

Verzoek om steun

- Het Platform WOII heeft op 27 april jongstleden een brief gestuurd waarin aan VWS het volgende wordt gevraagd (zie bijlage 1):
 - Steunmaatregelen ten behoeve van het voortbestaan van cruciale instellingen, in het bijzonder de (niet of deels gesubsidieerde) musea en herinneringscentra van de SMH 40-45. Instellen van een noodfonds ter aanvulling van een negatieve exploitatie kan hierbij een denkrichting zijn.
 - Support voor marketing en communicatie bij een restart.
 - Aanpassen termijnen en condities van de oproepen die openstaan tot 6 juli aanstaande bij het Mondriaanfonds.
 - Stimuleren van de realisatie van een digitale infrastructuur.
- De SMH, een van de organisaties vertegenwoordigd in het Platform WOII, heeft in mondeling overleg om steun van VWS gevraagd. DMO heeft per mail van 30 april 2020 de SMH gevraagd een en ander nader te concretiseren en te onderbouwen (bijlage 2).
- Ten slotte hebben de herinneringscentra u op 12 mei jongstleden een brief gestuurd (bijlage 3). Daarin delen zij hun zorgen over de gevolgen van de coronamaatregelen. Ook stellen ze de vraag hoe na het bevrijdingsjaar vanaf 2021 zichtbaar een plek geboden kan blijven worden aan oorlogsgetroffenen en de volgende generaties en "hoe we blijven herdenken en herinneren".

Verantwoordelijkheid van VWS

- De beleidsverantwoordelijkheid van VWS richt zich op het in stand houden van de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog, met als belangrijke prioriteit dat, nu de eerste generatie, die de oorlog heeft overleefd, wegvalt, de volgende generaties (in het bijzonder kinderen en jongeren) moeten blijven leren over de Tweede Wereldoorlog in relatie tot hedendaagse maatschappelijke vraagstukken. Dit vraagt om het in stand houden van een solide museale infrastructuur. Hierbij richten we ons expliciet op de HC's en de tien musea die aangesloten zijn bij de SMH.

Toelichting:

 - VWS heeft een bijzondere verantwoordelijkheid voor de HC's, niet alleen vanwege de financiële relatie met deze HC's, maar ook vanuit een jarenlange beleidsverantwoordelijkheid om de plekken waar het leed van de Tweede Wereldoorlog heeft plaatsgevonden, in stand te houden.
 - Daarnaast is een beleidsprioriteit dat men (in het bijzonder kinderen en jongeren), als de eerste generatie overlevenden wegvalt, moet blijven leren over de Tweede Wereldoorlog. Daarom is gekozen voor een investering in de museale infrastructuur,

zodat deze de komende tien jaar 'mee kan' en die vooral jongeren moet aanspreken.

- Om versnippering in het aanbod te voorkomen en de kwaliteit te bevorderen adviseerde de commissie Cohen (2015) de samenwerking in de museale oorlogssector te bevorderen. Daartoe financiert VWS de SMH. De instellingen aangesloten bij de SMH hebben meer dan 20.000 bezoekers per jaar en zijn aangesloten bij de landelijke museumvereniging. Drie herinneringscentra zijn direct door VWS eenmalig gesubsidieerd (en aan Westerbork is daartoe een toezegging gedaan) voor bouwkundige aanpassingen (met daarnaast de financiering van de Sophiahof). De overige tien musea, aangesloten bij de SMH kunnen via het Mondriaanfonds bouwkundige aanpassingen of uitbreidingen (in het kader van duurzaamheid) aanvragen. Daarmee toont VWS zich ook verantwoordelijk voor deze musea.
 - Daarnaast zijn er ongeveer 25 musea die geassocieerd lid zijn van de SMH en 30 kleine oorlogsmusea die niet verbonden zijn met de SMH.
 - N.B. De Anne Frankstichting (AFS) neemt een bijzondere positie in. Deze stichting krijgt instellingssubsidie van VWS (voor educatie) en is geassocieerd lid van de SMH. Ook de AFS wordt zwaar getroffen door de corona-crisis. Hierover moeten we bij de verdere uitwerking nader bepalen hoe we hiermee vanuit VWS willen omgaan.
- Op basis van ambtelijk contact met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) is de verwachting dat OCW zich bij haar steunmaatregelen vooral zal richten op musea die een essentiële functie hebben voor de betreffende regio. Hier vallen de HC's en oorlogsmusea niet onder. We hebben hierover regelmatig overleg met OCW om nader af te stemmen.

Maatschappelijke
Ondersteuning
Team D
Kenmerk
1687150-205098-DMO

Mogelijke steunmaatregelen nader onderzoeken

- We willen mogelijke steunmaatregelen als volgt onderzoeken:
 - Nader bepalen wat absoluut noodzakelijk is voor het voortbestaan van de HC's en de musea aangesloten bij de SMH.
 - Daarbij een onderscheid maken tussen korte termijn (eerste nood vanwege de sluiting) en langere termijn (het solide maken van de museale infrastructuur in de nieuwe 'corona-situatie').
 - Onderzoeken of binnen het bestedingsplan van OHW mogelijkheden zijn. Te denken valt aan de middelen van het Platform WOII in 2021. Andere optie is de middelen beschikbaar bij het Mondriaanfonds voor de tweede tranche 75 jaar vrijheid te herbestemmen voor dit doel. Deze tweede tranche zou 6 juli aanstaande starten maar is in overleg met het Mondriaanfonds en op verzoek van de SMH verplaatst naar 7 september 2020.
 - Inhoudelijk zal de mogelijke financiële steun een kans bieden om verdere samenwerking tussen de musea en de digitalisering van de musea te bevorderen.
 - Onderzoeken of een claim bij Financiën mogelijk is. Dit omdat naar verwachting de middelen die nodig zouden kunnen zijn, het mogelijk beschikbare budget van DMO ruim overschrijden.

- Dit traject voeren we uit in nauw overleg met FEZ en WJZ. Ook zullen we contact houden met de financiële 'coronawerkgroep'.
- Ten slotte zijn we in overleg met het vfonds over mogelijke samenwerking / taakverdeling. **N.B.** op 19 mei aanstaande heeft u een overleg met het bestuur van het vfonds hierover. U ontvangt hiervoor separaat een nota ter voorbereiding.

Maatschappelijke
Ondersteuning
Team D
Kenmerk
1687150-205098-DMO

4 Draagvlak politiek

De gevolgen van de corona-crisis staan uiteraard volop in de politieke belangstelling. Er is tot nu toe vanuit de Tweede Kamer nog niet gevraagd naar de gevolgen voor de OHW-sector.

5 Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

Zoals hierboven aangegeven is vanuit het Platform WOII, de SMH en de HC's om steun van VWS gevraagd. Op 18 mei aanstaande staat een bestuurlijk overleg van het Platform WOII gepland. Op 19 mei aanstaande overlegt u met het vfonds.

6 Financiële en personele gevolgen

De financiële gevolgen zullen samen met FEZ en het ministerie van Financiën nader worden geïnventariseerd.

7 Juridische aspecten en haalbaarheid

WJZ zal betrokken worden in verband met de juridische gevolgen.

8 Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

n.v.t.

9 Gevolgen administratieve lasten

n.v.t.

10. Toezeggingen

n.v.t.

11. Fraudetoets

n.v.t.

Aaf Tiems
Coordinator team Oorlogsgetroffenen en Herinnering WOII